

tinalibus, Nobis et successoribus nostris ab omnibus benedictionibus cessabunt: secus vero cum sanctissimo Sacramento, nam pontificalia facientes etiam Sanctae Romanae Ecclesiae Cardinalibus et Nobis praesentibus tripliciter benedicere possesclant. Baldachinum in metropolitana ecclesia nunquam adhibeant, neque extra illam neque vacante sancta archiepiscopali sede, sed semper in faldistorio in cornu epistolae, ut dictum est, celebrent. Indulgentiam vero impertiri vel publicare non audeant absque expresso sanctae Sedis indulto. Praeter dies tandem, quibus Nos et successores nostri pontificaliter celebrare voluerimus, in omnibus dominicis et festis sive de praecepto sive non tam a dignitatibus quam a canonicis aliisque consuetus inter ipsos ordo servetur, nihil in hoc penitus innovantes sed ipsum potius confirmantes et suum vigorem omnimodum habere volentes. Et ita dicimus ac declaramus et in perpetuum observari mandamus, non solum ut supra sed omni meliori modo. Denique hoc nostrum decretum mandamus inferi post indultum sanctissimi Domini Nostri Papae et in Archivio Nostrae metropolitanae ecclesiae servari. Datum Ravennae in hac sancta nostra ecclesia metropolitana in pervigilio natiuitatis Domini nostri Jesu Christi die decima quarta Decembris millesimo septingentesimo vicesimo septimo.

§. 3. 2do. Desiderando noi mantenere la pace ed ovviare ad ogni controversia tra le prime due dignità, e canonici della nostra santa metropolitana chiesa per occasione dell' indulto di portare la mitra, ed altri ornamenti pontificali ad instar abbatum restituito alle nostre suppliche dalla santità di Nostro signore papa Benedetto XIII. ci contentiamo e permettiamo, che in avvenire ogni volta,

che le dette due prime dignità cioè arcidiacono, e preposto secondo il loro ordine, e statuto della chiesa dovranno cantare messe e vesperi e vorranno servirsi degli ornamenti pontificali, possano avere il distintivo di una pradella o suppedaneo di legno sotto il faldistorio, non ostante il decreto da noi fatto in contrario la vigilia del santo Natale prossimo passato, e ciò in luogo del prete assistente, che avevano dette due prime dignità nelle messe cantate, e di quattro mansionari vestiti di piviale dai quali erano assistiti per portare le antifone al coro per li vesperi da loro cantati, e che detta pradella possa da loro usarsi tanto presenti, che assenti noi medesimi, dichiarando che essendo impedito, o assenti le dette due dignità il canonico anziano, che secondo l'ordine succesivo deve subentrare nelle loro funzioni, goda il medesimo distintivo della pradella: et inoltre, che con questo non s'intendano levate alle dette dignità quelle prerogative, e distintive, che di presente godono seconde le consuetudini di questa chiesa, anzi vogliono, che se mai in qualunque tempo, per qualsivoglia causa excogitata, ed inescogitata si tralasciasse l'uso della mitra e pontificali suddetti, le dette due prime dignità tornar debbano al possesso delle prerogative si del prete assistente alla messa cantata, che de' quattro mansionari colli piviali ulli vesperi, come anche il canonico anziano, che deve surrogarsi nelle loro funzioni come sopra, e ciò ipso facto e senza ministero di giudice s'intendano reintegrati al possesso delli suddetti distintivi, confermando nel rimanente in tutto e per tutto l'accennato decreto da noi fatto li 24 dicembre 1727 prossimo passato. E così dichiariamo, ed ordiniamo presenti, consensienti, ed accettanti i signori arcidiacono Monal-

dini e preposto Dalcorno. In fede ec. Dato in Ravenna dal palazzo arcivescovile questo di 2 gennaio 1728.

§. 4. Expensis itaque hisce aliisque privilegiorum rationibus, venerabiles fratres Nostri sacris ritibus tuendis praepositi unanimi in voto fuere, expectandum esse novum Archiepiscopum. Tandem quum novum Nos praesulem virtutibus et meritis praestantem Ravennatensi Ecclesiae, Deo favente, dederimus, extemplo capitulum Metropolitanae praedictae Nobis humillime denuo supplicavit, ut de plenitudine potestatis Nostrae vel dilecto filio Nostro Joanni Francisco sanctae Romanae Ecclesiae Presbytero Cardinali Falsacappa nuncupato ponenti vel secretario ejusdem congregationis, accedente etiam informatione et voto venerabilis fratris Archiepiscopi in curia, causam hanc discutiendam committeremus. Nos hujusce precibus benigne inclinati sub die vicesima Septembris elapsi anni Congregationem particularem statulum designavimusque venerabilem fratrem Nostrum Julium Mariam Episcopum Ostiensem et Veliternensem sacri collegii Cardinalium Decanum, praefatae Congregationis praefectum praedictumque Cardinalem relatores, qui una cum dilectis filiis magistro Pescetelli sanctae fidei promotore et Frattini ipsius sacrae Congregationis assessore, coadjutore ac secretario super re decernerent. Octavo itaque die nimirum quarto Calendae Octobris coadunata penes Cardinalem praefectum particulari hac Congregatione, audito voto et informatione venerabilis fratris Archiepiscopi in curia scriptis pandita, iterum expensis allatis rationum momentis collisque consiliis, unanimi voto rescribendum decrevit:

§. 5. Pro confirmatione privilegiorum et consuetudinum Ecclesiae Metro-

politanae Ravennatensis in civitate universaque dioecesi in omnibus ecclesiasticis functionibus, dummodo aliquis non assistat ex sanctae Romanae Ecclesiae Cardinalibus vel Archiepiscopus; quoad mitram serico damascenam affirmative, dummodo dissimilis sit in textura ab illa S. R. E. Cardinalium: et quoad processionem SSmi Corporis Christi serventur strictim sacrorum Rituum Congregationis decreta in Aniciensi diei 13. Junii 1682 et in Urbinatensi diei 29. Jan. 1792; in reliquis serventur decreta Archiepiscopi Farsetti diei 24. Decbr. 1727 et 2. Jan. 1728 supra allatis atque expediantur desuper literae apost. in forma Brevis, si Nobis placuerit. Facta igitur praemissorum per Secretarium Nobis relatione hujus particularis Congregationis sensum, rescriptum et decretum approbavimus et in omnibus confirmavimus.

Datum Romae apud s. Petrum die 25. Maii 1827.

(Bull. r. Contin. t. XVII. pag. 66. Ed. Romae.)

Ravennaten.

Dum Summus Pontifex S. M. Pius VII. ad privilegia, quibus nonnulli Canonicorum Collegia coonestata fuere, praestitutis legibus continenda IV. Nonas Julii anni 1823 apostolicam edidit constitutionem, ut S. R. C. decreto diei 27. Augusti 1822 super declaratione usus Pontificalium robur ac firmitas accederet, Reverendissimus Archiepiscopus Ravennat. Antonius Codronchi, qui nuper fato cessit, universum eorumdem usum Dignitatibus et Canonicis suae Metropolitanae Ecclesiae ratus est inhibere, donec peculiaris sua jura, juxta recensiti decreti placitum, in sacram eandem Congregationem perpendenda deduce-

rent. Etsi vero horum studium in id potissimum contenderet, ut quam citissime hujuscemodi negotium sacri concessus iudicio expenderetur, ne sacrae functiones consueto nitidiori nobiliorique aspectu ac decencia fraudarentur: vicissitudines tamen etiam incendii, quibus Capituli tabularium saepe laboravit, rem omnem ad novissimum ordinarium coetum distulere, qui ad Vaticanum pridie Nonas Maii hujus anni coactus fuit. Expensis privilegiorum momenti in authenticis apographis et authographis desumptis numero adscriptorum Emmi Patres sacris Ritibus tuendis praepositi unanimi in voto fuere, exspectandum esse novum Archiepiscopum. Divina protegente gratia ipsam Ravennatem Ecclesiam, quae ex testimonio Innocentii Papae III. quasi primogenita est apostolicae Sedis, novo illo excitato Archipraesule Summi Pastoris iudicio Dignitati huic pari invento, extemplo Capitulum Metropolitanae SSmo Domino Nostro Leoni XII. Pont. Max. humillime supplicavit, ut de plenitudine potestatis vel Emmo Card. Falsacappa Ponenti vel R. P. Secretario, accedente informatione et voto Rmi Archiepiscopi in Curia, causam hanc discutendam committere dignaretur, Sanctitas Sua precibus benigne inclinata sub die 20. Septembris hujus anni Congregationem particularem statuit designavitque Emmos Praefectum de Somalia laudatumque Ponentem, qui una cum R. P. Pescetelli s. Fidei Promotore, R. D. Frattini ipsius S. Congr. Assessore Coadjutore meque infrascripto Secretario super re decernerent. Octavo die scilicet IV. Cal. Octob. coadunata penes Emmum Card. Praef. particulari hac Congr. audito voto Rmi Archiepiscopi in Curia, scriptis pandito iterum expensis allatis rationum momenti collatisque consiliis, unanimi voto statuendum decrevit:

„Quoad palmatoriam affirmative juxta privilegium et laudabilem consuetudinem, nempe ea uti possint Dignitates et Canonici Metropolitanae Ravennatium in Civitate universaque Dioecesi in omnibus ecclesiasticis functionibus, dummodo aliquis non assistat ex S. R. E. Cardinalibus vel Archiepiscopis.“

„Quoad Mitram serico damascenam affirmative, dummodo dissimilis sit in textura ab illa Reverendissimorum Cardinalium, et quoad processionem SSmi Corporis Christi serventur strictim decreta in Anicien. 13. Junii 1582 et in Urbinaten. 29. Januarii 1752, in reliquis servetur decretum Archiepiscopi Farsetti die 4. Decembris 1727 ac 2. Januarii 1728 atque expediantur Literae apostolicae in forma Brevis, si Sanctissimo Domino Nostro placuerit.“

Quibus omnibus per me infrascriptum S. R. C. Secretarium SSmo Domino Nostro Leoni XII. Pont. Max. relatis, Sanctitas Sua particularis hujus Congregationis sensum et decretum adprobavit et confirmavit idque in Metropolitana Ravennatium Ecclesia ac per Civitatem et Dioecesim servari jussit literasque apostolicas in forma Brevis super re expediri mandavit,

Decr. num. 4621.

Die 4. Octobris 1826.

NOTA GARDELL. AD DECR.

Paucis est opus, ut quisque videat planeque intelligat per apostolicas literas: *Decet Romanos Pontifices* felic. recordat. Pii VII., de quibus latius in *Imolen.* infra relatam derogatum nullatenus fuisse juribus ac privilegiis, quibus aliqua Capitula decorabantur praeter expressa in eadem Constitutione, eaque proinde firma consistere, quibus ditata Ravennatensis Metropolitana Ecclesia eminent atque inter celebriores cum vetustate tum dignitate

distinguitur. Ignorare id nequit qui in ecclesiastica historia hospes non sit et peregrinus. Usque ab Ecclesiae primordiis suam habuit institutionem et nacta est Antistitem s. Appolinarem a Petro Apostolorum principe Romae consecratum illucque missum, ut eam regeret et gubernaret. Interim optimus Pastor per Aemiliam discurrens ab nefario Idolorum cultu plurimis revocatis et ad humilem Christi sequelam adductis Ravennam tandem reversus glorioso martyrio cursum consummavit. Ita in *Martyrologio romano ad diem 24. Julii.* Successores habuit nonnullos multa sanctitate praestantes, quos inter speciali mentione dignus est *sanctus ille Petrus* coelitus datus, qui ob auream eloquentiae vim *Chrysologi* pronomine meruit nuncupari. Merito igitur *Innocentius III.* Ravennatensem Ecclesiam appellavit *quasi primogenitam* apostolicae Sedis atque plures ex romanis Pontificibus verbis amplissimis commendarunt. Sed ne antiquiora quae ramus exempla, quod longum nimis ac laboriosum foret, satis esse puto recentissima felic. recordat. *Benedicti XIII.* ac *Pii VII.* elogia referre. Si quidem ille datis literis in forma brevis die 19. Augusti 1727 eam appellavit *Metropolitanam istam tot conspicuis meritis vetustae recentisque memoriae illustrem Ecclesiam etc.* Alter vero in similibus literis datis sub die 22. Junii 1819 eam appellat *vetustissimam Ravennatensium Ecclesiam, quam a primis christianae fidei temporibus celebratam multis praecclarisque nominibus etc.*

Non autem hic est animus singula percensere privilegia, honorificentias ac praerogativas, quibus omni aevo fuit cumulatum et gaudet Ravennatensis Metropolitanae Capitulum, neque, ut hoc praestem, mei fert insti-

tuti ratio. Satis est animadvertere ejusdem Metropolitanae Dignitates atque Canonicos honoribus plurimis, usu Pontificalium atque Insignis fuisse decoratos vel beneficentia et auctoritate Romanorum Pontificum vel longae consuetudine, cujus origo inter tenebras antiquitatis omnino latet et frustra adlaboraret, qui eam quaereret invenire. Verum etsi tam nobilis insignisque Ecclesiae Capitulum, dum prodiit praefata constitutio: *Decet Romanos Pontifices*, de amplioribus praeter illa quae in eadem enumerantur et declarantur permissa Pontificalium usum habentibus, de sibi collatis privilegiis et praerogativis, quae illustrata sunt et non pauca, minime dubitaret, nihilominus paruit Archiepiscopo praecipiente, ut latae legis in obsequium ab eorumdem usu cessaret ac interea sua jura expendenda in S. R. C. deduceret simulque ostenderet non esse comprehensum sub regula generali, bene vero ad eorum classem pertinere, quae sub clausula praeservativa: *si quae vero Capitula*, veniunt et recipiuntur. Praestitutum hoc fuit in ordinario conventu habito *pridie Nonas Maii 1826.* In hoc autem visum est Patribus Emmis ampliare iudicium, non quod ancipites essent de bono postulantium jure, sed quia tunc temporis Ravennatensis Ecclesia suo erat viduata pastore ideoque esse cunctandum duxerunt, quousque novus eidem daretur Antistes, qui et audiri posset et sacrae Congregationis decreta exequi, quaecumque demum ea forent. Ideo statim ac archiepiscopali illi Sedi *SSmus Dominus Noster Leo XII. Pont. Max.* novum dedit Archiepiscopum, instaurata fuit instantia et, ne in longum nimis protraheretur decisio, omnem sollicitudinem posuit novus Antistes, ut antequam ad sibi commissam Ecclesiam accederet, definitivum hac super re iudicium postu-

laret. Quamobrem Sanctitas Sua precibus annuens ejusdem causae cognitionem Congregationi particulari commisit, quae sub die 28. Septembris anni 1826 definivit Ravennatense Capitulum a generali lege esse excipiendum, utpote comprehensum sub praefata clausula praeservativa ac propterea manutenendum esse in possessione et usu privilegiorum, quae privative eidem concessa optimoque jure acquisita communia non sunt aliis Capitulis, Dignitatibus, Canonicis, Rectoribus aut alio quocumque nomine nuncupatis Pontificalium usum habentibus. Ne tamen ex generali simplicique responsione ulla posset oriri dubietas aut controversia, opportunum duxit specificè duo declarare videlicet: *licere usum palmatoriae in Civitate universaeque Dioecesi in omnibus ecclesiasticis functionibus*, apposita tamen exceptione et limitatione: *dummodo aliquis non assistat ex Cardinalibus et Archiepiscopis*. Item sancivit: *licere adhibere Mitram non simplicem* (hoc est lineam) sed *serico-damascenam*, addita declaratione: *dummodo dissimilis sit in textura ab illa Eminentissimorum Cardinalium*, ac praeterea jussit quoad *processionum Corporis Christi, ut serventur strictim decreta in Anicien. et Urbinaten.*, quae jubent *ne in hac processione caput Mitra tegatur*. In reliquis sancivit: *ut servetur decretum Archiepiscopi Farsetti die 24. Decembris 1727 et 2. Januarii 1728*. Non erant necessario exprimenda, quae in praefatis decretis enumerabantur privilegia metropolitanae Capituli speciatim concessa aut immemorabili legitimaque inducta consuetudine comprobata. Ac praeterea in iisdem ita clare distincteque enumerantur tam quae in sacris actionibus licite retinenda et servanda sunt, quam modus in exercitio adhibendus et circumstantiae, quibus occurrentibus

unius alteriusve praerogativae usus coercendus, ut nihil superesset aut moderandum aut declarandum. Antedicta autem particularis Congregationis Rescriptum approbavit confirmavitque SSmus Dominus Noster Leo XII. die 4. Octobris ejusdem anni 1826.

Quae hucusque dicta sunt quaeque adnotaveram in *Imolen.*, potius quam ad utriusque decreti dilucidationem servire possunt et debent ad docendum, Capitula, Dignitates, Canonicos, Rectores etc., qui ampliora privilegia praeter enumerata in generali decreto et subsequenti apostolica Constitutione vel habent vel habere arbitrantur, ne ad placitum, sacra Congregatione inconsulta, in eorundem usu continuare praesumant sibi que usurpare declaratorum iudicium, quod apertis verbis eidem sacrae Congregationi reservatum est sub ea clausula: *si quae vero Capitula amplioribus ac praeter hujusce decreti instituta privilegiis se aucta fuisse arbitrentur, peculiaribus haec jura in sacram Congregationem perpendenda deducant, ut, quod ex canonicarum sanctionum praescripto visum fuerit, opportune decernatur*. Exemplo sint ipsis *Capitula Ecclesiarum Ravennatensis*, quae licet illustra clara nullique exceptioni obnoxia haberent monumenta, quibus bonum jus tueri possunt, ac talia, ut ignorem, num aliquid sit, non dicam amplioribus sed saltem aequalibus ditatum, nihilominus praecepto obsequentes a specialium indultorum usu et exercitio cessarunt eaque subjecerunt s. C. examini. Si quae sunt igitur Capitula, Dignitates, Canonici, Rectores etc. majoribus praerogativis ac honorificentis gaudentes sciant, non ipsis licere in eorundem exercitio continuare, nisi id fieri posse sacra Congregatio declaret et jubeat post institutum eorundem privilegiorum examen.

Imolen.

Inter Ecclesias, quae singularibus coonestata Insigniis et Pontificalium usu donatae sunt, Imolensis adnumeratur, quae a S. M. Pio VII. variis privilegiis clementer peramanterque fuit insignita per literas apostolicas in forma Brevis expeditas V. Idus Maji 1816. Quoniam autem tum Decreto S. R. C. edito VI. Calendas Sept. anni 1822. tum ejusdem Summi Pontificis constitutione lata IV. Nonas Julias anni 1823. declaratum fuit §. 28., quod in dubiis super hujusmodi concessionibus sacra haec adiretur Congregatio ac si quae capitula amplioribus praeter ea, quae enunciatum in decreto recensentur, privilegiis se aucta fuisse arbitrentur, peculiaribus sua haec jura ad ipsam Congregationem perpendenda deducerent, exemplo Imolensis Cathedralis Capitulum recensitis decreto et constitutioni reverentur obtemperans ab ampliorum privilegiorum usu omnino se abstinit arreptaque occasione supplicem sacrorum Rituum Congregationi exhibuit libellum una cum Brevis concessionis, quo quid ipsi in usu privilegiorum liceret opportune decerneretur.

Et Emmi PP. sacris tuendis ritibus praeposito in ordinario Coetu ad Vaticanum coacto sub infrascripta die ad relationem Emmi et Reverend. Dom. Cardinalis Falzacappa ponentis, exquisito prius voto Emmi et Rmni Domini Card. Archiepiscopi Imolen. Episcopi auditaque sententia alterius ex apostolicarum caeremoniarum Magistris scriptis pandita praeloque cusa, omnibus mature diligenterque perpensis atque ad trutinam revocatis, rescribendum censuerunt: „In voto magistris caeremoniarum ad formam privilegii: *Licere nimirum Capitulo Imolensi uti Pontificalibus in omnibus ad formam literarum apostolicarum in*

forma Brevis expeditarum.“ Et ita rescripserunt die 16. Decembris 1826.

Super quibus omnibus et singulis facta postmodo SSmo Domino nostro Leoni XII. P. M. per me infrascriptum S. R. C. Secretarium relatione Sanctitatis sua sac. Congr. rescriptum in omnibus adprobavit et confirmavit.

Nro. 4622.

Die 20. supradicti mensis et anni.

NOTA GARDELL. AD HOC DECB.

Juvat hic recolere ea, quae adnotata fuerunt ad decretum sac. Congregationis in causa *Neritonen.* die 5. Martii 1825. legendum in hac collectione, ubi declaratum fuit, quomodo intelligenda sit clausula praeservativa apposita decretis ejusdem Sacrae Congregationis *sub die 27. Augusti 1822* et in constitutione apostolica: *Decret romanos Pontifices IV. Nonas Julii anni 1823. a fel. record. Pii VII.* adprobatis et confirmatis ad effectum eliminandi corruptelas et abusus, qui inoleverant in quibusdam Cathedralibus, Collegiatis aliisque Ecclesiis et Personis arbitrarie ac ad proprium commodum, decusque ampliantibus antiqua privilegia ipsis concessa circa usum honorificum Insignium ac exercitium Pontificalium, eadem revocando ad formam juris, enumerando quae per eadem privilegia licent et quae non item. Praefata quippe clausula declaratum fuit per generales leges in decretis et successiva constitutione contenta: *nullam inferri praejudicium Capitulis, si quae sunt amplioribus privilegiis decorata.* Sed quoniam evenire facile poterat, ut nonnulli perperam interpretando hanc exceptionem et praeservationem, eadem abuterentur censentes sibi licere morem sequi et honorificentias in decretis et constitutione minime expressas (pervertendo

sensum vel aucupando verba eaque ad placitum studiose trahendo) sibi usurpare ac si essent speciali indulto vel immemorabili consuetudine roborata ideo, ne id accideret, provide consultum fuit adjecta conditione, ut si quae sunt aut esse putantur hujusmodi peculiaris privilegia, in sac. Rit. Congregationem deducantur ad effectum opportune decernendi, quod ex canonicarum Sanctionum praescripto visum fuerit. Quum autem praefata clausula praeservativa modo supra relato tenenda servandaque sit: ideo Imolensis Cathedralis Ecclesiae multis nominibus nobilioribus adnumerandae Dignitates et Canonici, quos per Literas in forma brevis expeditas die 11. Majii 1818 fel. record. Pii VII., qui eandem Ecclesiam gubernavit antistes et etiam post summum adeptum pontificatum universaeque Ecclesiae regimen ad plures annos retinere voluit, privilegiis amplissimis decoravit et auxit, licet de iisdem utpote expresse indultis et singillatim enumeratis deque eorumdem firmitate dubitandum minime foret, nihilominus latae legi reverenter obtemperantes religioni sibi duxerunt suppliciter a sacra Congregatione declarationem postulare, qua licite possent honorifica adhibere insignia et Pontificalia diebus modisque (a quibus post latam constitutionem cessaverant) exercere. Quoniam igitur in praefatis apostolicis literis Pii VII. omnes enumerantur honorificentiae et privilegia, quibus ditati sunt Imolensis Cathedralis Ecclesiae Canonici et Dignitates, itemque modus et tempora, quibus permissum est eisdem uti, ideo sacrae Congregationi haesitandum non fuit et ad aequam postulationem respondit: *Juxta votum Magistri caeremoniarum ad formam privilegii licere capitulo Imolensi uti Pontificalibus in omnibus ad formam*

literarum in forma Brevis expeditarum.

Unum tamen est, de quo dubitari adhuc posse videtur, num scilicet fuerit concessum, utpote in praefatis literis specificè non expressum, hoc est, privilegium presbyteri assistentis praeter alios ministros in missa pontificali. Siquidem nonnemo putabit dubiam rem esse et in utramque partem disputari posse. Si literaliter et strictè accipienda sunt, quae in apostolicis literis enumerantur, certe videtur presbyter assistens nullatenus comprehensus in indulto, cum nulla fiat ejusdem mentio in tam specifica privilegiorum enumeratione, proptereaque censendum non illud concessum, quod expressum non est. Et revera ipsi Canonici et Dignitates Imolensis Ecclesiae post editam saepedictam constitutionem: *Decretum Romanos Pontifices etc.* de hujusmodi privilegio utpote non expresso merito dubitarunt: nam, ut refert Vicarius generalis in sua informatione: „*Canonici in executione literarum apostolicarum Pii VII., annuente etiam tunc temporis Cardinali episcopo Rusconi, usi quidam sunt pontificalium privilegio in singulos annos et statis diebus usque in praesens omnia ad concessionis literam intra statutos fines perfecerunt, neque sibi aliquid vel usurpare vel ampliari ausi sunt.* (Quae sequuntur attende.) *Si unus excipitur Presbyter assistens, qui Canonico celebranti, praesente etiam episcopo, ad altare cum pluviali in missa semper adhibitus est, quamvis de eo nullum faciant verbum literae apostolicae supramemoratae, rati forsitan hoc esse ipso pontificalium privilegio generaliter inclusum.* Quamobrem idem Vicarius postquam suam aperuit sententiam et votum, videlicet: *Capitulum et Canonicos penitus manutenendos in privilegio, quo legitime honestati*

sunt, tandem concludit suas adjungendo preces, ut et etiam, si fieri poterit quoad presbyterum assistentem, amplietur indultum. Ex his clare patet Capitulum et Canonicos, imo et ipsum Vicarium generalem informantem votumque suum aperientem incertos saltem fuisse, num revera presbyter assistens, si non expresse, tacite saltem juxta mentem concedentis haberi possit indultus: secus pro declaratione, non autem pro nova concessione postulassent.

Contra vero quum in praefatis apostolicis literis inter alia, quae dignitati aut canonico pontificaliter celebranti cum indulto adhibendi faldistorium conceduntur, expressum habeatur: quod et ministrum de candela seu palmatoria habere libere et licite possit et valeat non abs re erit putare, quod per ministrum de candela intelligi debeat presbyter assistens, quia re ipsa is ille est, qui in Pontificalibus (non in throno sed in faldistorio etiam celebrandis) palmatorium sustinet et ad opus ministrat. Praeterea quis credere posset id conforme esse menti concedentis? Qui enim indulsit indumenta pontificalia sacris actionibus respective convenientia, videlicet mitram, crucem pectoralem, anulum, sandalia, caligas, chirothecas, tunicellam, dalmaticam, faldistorium, censerii potest concessisse quoque sub nomine *Ministri de candela* presbyterum assistentem eoque magis, quia idem presbyter assistens (per usum vel abusum, de quo non est hic disputandi locus) alicubi in celebrioribus festivitatibus a celebrante, etiam si simplex sit Sacerdos, in solemnibus missis solet adhiberi: quinimmo ipsa sacra Congregatio in una *Nullius Altamurae* ad quaesitum: *An dignitatibus Ecclesiae s. Nicolai missam solemniter celebrantibus presbyter assistens debeat cum pluviali?* sub die 23.

Septembris 1713 respondit affirmative. Alia fuisset responsio longeque diversa, si hujusmodi assistentia unumtaxat deberetur episcopo. Nonne autem potior militat ratio in casu nostro, in quo agitur de Dignitatibus et Canonicis cathedralis Ecclesiae, pluribus honorificentis, praerogativis ac privilegiis decoratis et auctis? De Canonicis inquam et Dignitatibus, non ut caeteri sacerdotes celebrantibus sed pontificaliter peragentibus? Ac tandem, ut praeteream caetera, quae afferri possent, addam hic argumentum negativum ex iisdem apostolicis literis desumptum. In his expresse recensentur quae indulta non sunt et omnino interdicta Dignitatibus et Canonicis pontificalia exercentibus. En verba: *Praecipiendo mandamus ne Dignitas vel Canonicus celebrans ullo modo praesumat pontificalibus indumentis ad altare aut in choro indui vel trina benedictione populum benedicere seu cum forma episcopali: Pax vobis salutare vel pastorali baculo uti . . . in processionibus Corporis Christi Mitram in capite gestare . . . aut Mitra in aliis praeterquam in supra dictis collegialibus functionibus uti valeat.* Sed hisce exceptionibus, limitationibus, declarationibus non adnumeratur presbyter assistens; quoniam per negativum hoc argumentum confirmari posse videtur, quod supra diximus, videlicet per ministrum de candela ex concedentis mente intelligi posse presbyterum assistentem. Haec sunt, quae tam pro affirmativa quam pro negativa sententia afferri possent. Negativam autem sequitur egregius caeremoniarum magister pro voto requisitus, in sensu est, quod indultis privilegiis illud adnumerandum non sit presbyteri assistentis. Ait enim: *Quod vero spectat ad presbyterum assistentem, quo in pontificalibus hucusque usi sunt, praesente*